

Halte 10: de Onze-Lieve-Hereboom

Formele verteller

Beste fietstoeristen, met veel plezier laat ik jullie even halt houden bij een van de oudste natuurmonumenten van onze provincie. Dit natuurmonument dateert van omstreeks 800. Gun uzelf even wat rust en probeer u eens in te beelden wat deze eik in zijn leven allemaal heeft zien passeren.

Het boompje werd rond 800 na Christus geplant door de Frankische bewoners van deze streek die hun gebied afbakenden met dergelijke grensbomen. Toen en ook in latere tijden werden aan veel van deze bomen allerlei magische krachten toegekend. Geen wonder dat deze boom ook zijn rol zou spelen in de mythes rond de Bokkenrijders.

Professor volksverhaal

Mythes, mythes, mythes... Daar gaan we weer! Geen respect voor de profane traditie van de mondelinge overlevering. Maar geen nood! Wacht tot ge hoort wat verteld wordt over deze heidense plek. Ik heb dit verhaal opgetekend aan de toog van één van de beruchte Wellense cafés. Het werd weliswaar verteld met een dubbele tong. Maar ge voelt aan uw water dat er hier en daar toch een grond van waarheid in moet zitten. Oordeel zelf maar.

Er waren eens twee broers, Nol en Lemme uit Wellen. Die keerden 's nachts naar huis uit Kortesseem. Ze waren daar gaan kaarten. Ze hadden wat veel gedronken en het bier had hun verstand een beetje beneveld.

Nol

Heij Lemme, wacht eens efkes. We zetten ons hier even tegen den boom. Ik heb nog ne slok brandewijn en dan zijn we dadelijk eens zo rap thuis.

Professor volksverhaal

Zo gezegd, zo gedaan. En de twee broers zetten zich met hun rug tegen de brede stam van de Onze-Lieve-Hereboom. Kon het leven nog schoner zijn?, dachten ze. Ze genoten van een slok brandewijn onder de blote sterrenhemel, genietend van de stilte.

Lemme

Zeg Nol, hoort gij dat ook?

Nol

Neeu! Watte?

Lemme

Awel, das precies of ik het geroezemoes van het café van daarjust nog hoor tot hier.

Nol

Maar afin Lens, gij hebt teveel aan het bier gezeten gij.

Lemme

Nee serieus, hoort eens tegoei.

Nol

Ja nu ge het zegt, maar dat kan toch niet van Kotshoven komen. Dat is van hier van hier ergens in de geburen... Waar is er hier dan een afspanning die nog open is? Dan kunnen we nog ene gaan drinken... Luister eens tegoei.

Lemme

Awel, da's precies wat ik gaan doen. Kijken vanwaar dat lawaai komt.

Professor volksverhaal

De twee broers begonnen hun zoektocht naar de oorsprong van het geluid. De arme zielen waren beter huiswaarts gekeerd, naar moeder, bij de open haard.

Lemme

Gaat gij eens terug in de richting van Kotshoven, dan ga ik richting Wellen.

Professor volksverhaal

Maar onverrichter zake keerden de broers iets later naar de Onze-Lieve-Hereboom terug.

Nol

Hoe verder ik van hier wegga, des te stiller wordt het geluid.

Lemme

Awel joeng! Bij mij is dat just van hetzelfde.

Professor volksverhaal

Beiden luisterden ze nu heel geconcentreerd naar het geluid. Stap voor stap kwamen ze *dichter en dichter naar de Onze-Lieve-Hereboom waar ze zojuist hadden tegen gezeten.*

Lemme

't Is just of er zit iemand in dieen boom, Nol.

Nol

Ale jung, het is nu niet omdat ge een paar pinten op hebt dat ge van dieen dwaze kal moet verkopen.

Lemme

Het zou toch kunnen. Ze vertellen toch dat den Onze-Lieve-Hereboom hol is vanbinnen. Awel dan, misschien is er ons iemand voor de zot aan 't houden. Kom, licht me eens een voetje. Dan ga ik eens kijken. Pas maar op dat die kerel ons niet te pakken krijgt.

Nol

Allee, één, twee, drie. Hup!

Er volgt stilte.

Nol

En? Wat ziet ge?

Nog altijd stilte.

Nol

Allee jong! Wat ziet ge?

Nog meer stilte.

Nol

Lemme! Zeg es wa ziet ge? Seffens laat ik u vallen, hé?

Er valt iemand op de grond.

Nol

Awel jong... Gaat ge nu nog vertellen wat ge gezien hebt?

Lemme (in paniek)

Sst, kom weg hier! SNEL!

Professor Volksverhaal

En als een haas liep Lemme er vandoor, alsof de duivel hem op de hielen zat.

Nol probeerde hem te volgen maar kon hem pas bijhalen in de

Bloemenstraat, in het centrum van Wellen.

We horen de heren in looppas, ze hijgen en puffen.

Nol

Gaat ge me nu eindelijk vertellen wat ge gezien heb?

Professor Volksverhaal

Maar Lemme schudde het hoofd. Zijn gezicht zag lijkbleek en zijn ogen puilden uit zijn kop.

Het zou pas weken later zijn eer de arme drommel terug kon spreken en pas jaren later kwam men te weten wat hij die nacht gezien had in de holle boomstam van de Onze-Lieve-Hereboom.

Lemme was getuige geweest van een bijeenkomst van de Bokkenrijders.

In de holle boomstam kwamen ze samen om te kaarten en zich tegoed te doen aan brandewijn tot ze laveloos zat waren.

Toen Lemme zijn kop over de rand stak, zag hij een bende Bokkenrijders rond een bok staan. Onder luid geroep werd er iemand met een kruik brandewijn op de bok geplaatst. En terwijl de bok werd rondgedraaid moest hij de ganse kruik leegdrinken. Dan namen ze hem van het beest en gooide men een kruisbeeld op de grond. Dit moest hij vertrappelen terwijl hij godlasterend riep: IK ZWEER GOD AF EN IK ZWEER DE DUIVEL AAN. Dit waren de laatste woorden

die Lemme kon horen want toen liet Nol hem vallen. Maar Lemme had den duivel aanschouwd in het gedaante van een bok en nooit, nee nooit zou hij nog dezelfde zijn.

Formele verteller

In werkelijkheid is er nooit een DJang, Pier, Pol of Sus geweest die aan de Onze-Lieve-Hereboom een eedaflegging heeft aanschouwd. Maar dit soort verhalen deden wel de ronde in het dorp en hadden ergens wel een grond van waarheid.

Enkele ondervraagden hadden immers bekend een eed te hebben afgelegd. Deze was echter niet godlasterend. In tegendeel, dikwijls zweerde men op God dat men elkaar niet zou verraden.

Tilman Swennen, een Bokkenrijder uit Russelt, verklaarde bijvoorbeeld: "Ik zweer bij God en al zijn heiligen van elkaar trouw te blijven en nooit te verklappen."

Het is echter onder folteringen en aangestuurd door drossaard Hollanders dat er andere eden op de proppen zijn gekomen met daarin elementen van godslastering, duivelsaanbedding en het ontveren van hosties en kruisbeelden.